

Iz visokih krogov.

(Povest iz ptičjega življenja.)

o-kodiko-ko-ko“, se je oglašal rjavo-sivkast petelin na Žlinčevem dvorišču in klical kokoši k mastnemu kosilu. S košatega kostanja na dvorišču je padel lepo rejen rjav hrošč. Bistro oko skrbnega petelina ga je takoj opazilo. Piknil je dvakrat, trikrat z rumenim kljunom — in po njem je bilo. Kokoši pa so se drvile iz raznih kotov. Lepa grahljica, snažna belka, kuštrava črnka in rujava čopica s krasnim peresnim jerbaščkom na glavi — vse, vse. Hitro so planile po ubogem hrošču. Grahljica je prva odbežala ž njim v kót. Belki je tudi že krulil želodček, in slastni duh hrošča jo je prijetno ščegetal po grlu. Prav tiho se je bližala grahljici od zadaj, in ko je grahljica odložila hrošča v kót — hop, ga je že držala drzna belka v kljunu. Milo je zrla grahljica po vzetem plenu. Obrnila se je jezna stran in odšla. Ona, lepa grahljica, naj bi se tepla s tatico za to rjavo stvar! Zato je bila prelepa, preponosna. Dobro ji je pa vseeno délo, ko je videla, da se tudi tatica ne more mastiti s hroščem. Rjava čopica ji ga je vzela. Obe sta gledali za pečenko, ki je izginila v kljunu čopice.

Tedaj pa se škripaje odpró velika vežna vrata, in na njih se pokaže gospodinja s skledico žita.

„Piš . . . piš, piška ná . . . ná“, zakličé in vrže perišče žita po dvorišču. Zatem še eno, še drugo. Urno jamejo kokoši zobati. Saj so bile pa tudi že lačne . . . Petelin pa je hodil in nadzoroval, je-li vse v redu. Tuintam je kavsnil sam po kakem zrnu, a le radi lepšega.

Gospodinjin klic pa je prizval še dva druga gosta.

„Živ . . . živ“ in prihrčala sta gospod vrabec in gospa vrabka med kokoši, ki so se izprva prestrašene umaknile, a ko so videle, da ni nevarnosti, urno zobale dalje.

Petelin pa se osupnjen nad toliko predrznostjo gospoda vrabca in gospe vrabke razkorači, zafrfota in zapoje:

„Ke-ki, ke-ri-ki,
Kako se predrznete vi,
Vi, vrabec gospod in gospa,
Zobati na našem dvorišču,
Kjer moja družina pravico ima?“

Gospod vrabec in gospa vrabka pa sta si bila medtem že precej napolnila lačna želodčka, zato sta prestrašena odletela na plot. Tu gori . . . sta menila, da sta varna pred ostrim petelinovim kljunom. Sicer je bil pa gospod vrabec o svoji lastninski pravici prepričan v dno srca in želodca. Deklamoval je:

„Od nekdanj že tukaj stanuje moj rod,
Če vé kdo za druž'ga, naj reče, odkod.“

„Živ, živ“, je pokimal še h koncu, čudeč se svoji učenosti. Naučil se je bil teh stikov lansko leto na šolski strehi, ko jih je čul ponavljati dan za dnem.

„Živ, živ“, pritrdila mu je jezična gospa vrabka in se mu dobrikala.

Živ . . . živ“ je hitel on in ji šepetal na uho.

In odletela sta domov na visoki zvonik, kjer sta bivala baje že „leto tretje“. V resnici pa temu ni bilo tako. Obadva prekanjena sta lagala, prav grdo lagala. Šele letošnjo pomlad sta se bila naselila ondi, v zapuščenem lastovičjem gnezdu. Nanesla sta bila vanje slame in perja ter si tako prisvojila gnezdo. Od tam

doli se je lepo videlo po bližnjih dvoriščih. To je bilo vrabcu takoj prvi dan, ko je pogledal gnezdo, zelo všeč. Od tu je lahko pregledal vedno, na katerem dvorišču in kje zobljejo kokoši. Prav dobro je videl, kdaj da vstane gospodinja pri Pavletu, kdaj pri sosedih, kdaj pri Dragarju, da nahrani kokoši. Pavletova mati je najbolj pridna, ta vstane ob polu petih! Tu se dobi najprej nekoliko za lakoto, pri sosedih ob šestih nekoliko za poboljšek in pri Dragarju ob sedmih nekoliko za navrhek. Poleti bodo pa na Pavletovem vrtu sladke črešnje. Nehoté so mu prišle sline ob spominu na črešnje. Prav brez skrbi jih bode zobal z „gospo“.

„Kr . . . r . . . r . . . r“ — svitli petelin na zvoniku je jezno zaropotal, ko je videl, da sta tatinska in sitna vrabca zasedla dom, njemu tako dragih, ljubkih, črnosvitlih lastovic.

Vravec je pa izletel iz gnezda, pogledal z malimi črnimi očesi, radoveden, odkod oni hreščeči glas. Ko je pa videl, da se je petelin na zvoniku obrnil, je vzletel do malih lin in od tod z glasnim čivkanjem na pozlačenega petelina.

Ta pa se je tisti hip jezno obrnil po vetru, in vravec je prestrašen odletel na hruško, ki je stala pri cerkvi.

II.

Majnik je prišel v deželo. Krasni majnik z vso svojo prirodno lepoto. Zeleni travniki so se napolnili z raznobojnimi cvetkami, pravo morje samih rožic. Vrtovi so se belili v nežnem rudečkastem cvetju jablan, hrušek, črešenj, sliv in družega sadnega drevja. Ptice so prepevale po vrtilih in slavile Stvarnika, hkrati pa pridno gradile drobna gnezdeca, gorko stanovanje nežnim mladičem, in obirale mastne gosenice.

Otroci pa so se veselili lepega majnika, trgali dišeče rožice in krasili doma podobo in altarčke „majnikove Kraljice“. Vsa narava je oživela in slastno srkala s cvetličnim vonjem napolnjeni zrak.

Tudi gospod vravec je zadovoljno gledal doli „iz zvonika line“. Živel je brez skrbi; saj je pridna vrabka sedela v gnezdu in skrbno čuvala drobna

jajčeca. Zadovoljno se je smehljaj in gledal daleč na okoli. Še se je čutil prostega, vsaj za nekaj dni. A kaj potem, ko mu bo vedno zijalo pet lačnih kljunčkov iz gnezda? Stresel se je ob misli, da bode moral hiteti nabirati hrane, obilo drugim, malo sebi. A lahkoživec ni dolgo razmišljal. Na Pavletovem dvorišču se je vsulo rumeno zrnje po tleh. „Živ, živ“, in odletel je naravnost na plot in od tod na tla. Danes ga ni podil strani petelin, pač pa lepa grahljica, ki ni mogla trpeti snedeža. Dvakrat ga je piknila, da je žalostno začivkal in naposled odletel na kostanj. Sédel je potr na vejico in si popravljaj razmešeno perje. S strahom je zapazil, da mu je neusmiljena teta grahljica odtrgala na hrbtu nekaj najlepših peres.

„To žge, boli in peče,
Če revež nima sreče“,

je premišljal žalostno in pogledaval krog sebe. A takoj se mu zvedri namršeno čelo. Zagledal je ob deblu kostanjevem veliko gosenico, kostanjevega predilca. Hop, in požrl jo je. O, to je bilo dobro! Ob tem užitku je pozabil vse bolečine.

Kokoši pa so odšle s petelinom z dvorišča ter pustile še nekaj zrnja na tleh. „Tako“, si misli zvita buča, „sedaj se bom pa jaz gostil! In kdor pride, pa mi vzame le eno zrnce, ima opraviti z menoj!“ Nevoščljivost ga je trla. Nazobal se je dositega in odletel k potočku, ki je tekel sredi vasice, da si utolaži še žejo in se nekoliko okoplje.

Sladko in lahko življenje je živel prve dni majnika, ko je vrabka pridno in skrbno valila drobna jajčeca. Pa minilo je . . .

III.

Sredi majnika so se vrnilo ljubke lastovice iz južnih gorkih krajev v mile pokrajine slovenske. Tudi v našo vasico so priletele in v obilem številu letale okrog zvonika. Posamezne so trudne dolgega potovanja počivale na svetlem petelinu, ki je mirno držal lahno breme svojih ljubljenk. Nehoté mu je prišla misel na hudobnega vrabca, ki se je naselil v lasto-

vičjem gnezdu. „To ga bodo izplačale“, mislil si je in se dobrovoljno zavrte. Mirno in tiho in ne hreščé, kot takrat, ko je predrzni vrabec počenil na njegov pozlačeni hrbet. Vse popoldne so letale lastovice okoli in na večer posedle nekatere po križu, druge pa odletele po svojih lanskih bivališčih. Le dve sta še v hitrih krogih frčale okoli velikih lin ter se z žalostnim čivkanjem zaletavale v zasedeno gnezdo.

Vrabec in vrabka pa sta v strahu in trepetu čepela stisnjena v gnezdu. Nista vedela, kaj pomeni to čivkanje?

„Poglej, kaj neki je? Kaj pač pomeni to čivkanje?“ Vrabec pa je trepetal kot pero na vodi. Bal se je pogledati venkaj. Slaba vest se mu je oglasila. Predobro je vedel, kaj je, a ni hotel povedati vrabki.

„Strahopetec strahopetni!“ sicer bahaš, kako se nikogar ne bojiš, a kadar je treba pokazati srčnost, tedaj si tiho.“

Vrabec je molčal in trepetal.

Vrabka pa se je osrčila in zvedavo vtaknila glavico skozi luknjico. A hitro jo je umaknila, ko se ji je ena izmed lastovic zapraščila v glavo. Pomaknila se je tesneje v kotiček ter se prestrašena tresla liki brst trepetlike.

Čivkanje in frfotanje je z večerom ponehalo. Zadremala sta. A vrabec je imel nemirno spanje. Večkrat je planil pokoncu in zakričal:

„Je že ven! Je že ven!“ Šele ko ga je prestrašena družica potolažila, je spet zaspal.

Truden je še bil, ko ga je rano v jutro zbudilo glasno čivkanje in javkanje. Sedaj pa je letala cela množica lastovic okrog gnezda, zaletavala se vanje, pa spet odletavala. Vrabcu je sicer krulil želodček, a bal se je iti med razdraženo druhal. Jej, koliko strahu in groze sta prebila tisti dan! Kratko in malo: Vrabcu je skoro perje osivelo vsled prestanega strahu. Šele proti poldnevu so izginile lastovice izpred gnezda. Že se je hotel dvigniti in poleteti spet v svet, kar se pridrví prejšnja množica in jame zazidavati vhod v gnezdo.

Vrabec je zadrhtel, in solze so mu zalile oči... Ojej, kaj bo?

Gospa pa je žalostno začivkala:

„Ne preostaja nama družega, kot zleteti iz gnezda. Če jih tudi nekoliko dobiva, a bolje je dobiti jih kot umreti gladu in žeje. Iди naprej!“

Vrabcu se je zdela misel prava in frrrk... odfrčal je, a za njim cela jata lastovic, ki so ga pridno skuble. Priletel je razmršen na Pavletovo dvorišče med kokoši, ki so se mu posmehavale in ga oštevale.

„Ki-ki-keriki...“

Tako se godi,

Če pošten kdo ni... i... i“

zategnil je petelin nalašč bolj glasno, da bi ujezil vrabca, ki je potrč čepel na plotu.

Vrabka pa je imela več sreče. Brez škode je zbežala iz gnezda in priletela tolažit pobitega starca.

Lastovice pa spet veselo gnezdiijo v starem gnezdu in svetlega petelina na zvoniku še vedno ljubko obletavajo. Vrabca pa ne vem, kod zdaj gostujeta. Morda pa izmed vas kdo vé? Prosim, sporočite jima pozdrav od naših lastovic.

F. S. Pavletov.

Sočutje drobnih src.

Veliki kletki je bilo deset ptičkov. Dva liščka, štirje čizki, en ščinkovec, dva griljčka in en kalin.

Prepevali so prelepo ves ljubi dan in skakljali semtertja. Sile jim ni bilo; kletke so se privadili, s hrano so bili dobro preskrbljeni, med seboj so bili pa tudi vedno dobri prijatelji.

Nekega dné je zbolel čížek in sicer tako hudo, da ni mogel več rabiti nog. Ni mogel h koritcu po zrnje, ne k steklenki po vode, temveč čepel je na tleh ter milo čivkal.

A glej dobrote! Tovariši so ga jeli pitati kakor starka pita svoje mlade. Kadar so dobili svežo salato, vrgel mu je dobri drug prvo peresce, da je je dobil bolni tovariš.